

רשמה א.ב.

פרוטוקול מספר 34/ג'
מישיבת הוועדה לצניני פנים
שהתקיימה ביום ג', י"ב באב תשי"ח - 29.7.1958
בשעה 08.30

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- ד. בל-רב-האי
- ע. דגני
- י. ישעיהו
- י. כץ
- י. כהן
- ח. לנדאו
- י. רוקח
- י. שופמן

מזומנים:

- מר מליון - משרד הפנים
- מר אברזי - משרד הפנים
- מר סילברסטון - משרד הפנים
- מר גרינשפון - משרד הפנים
- מר רוזנטל - משרד המשפטים

סדר-היום:

1. חוק שירותי הכבאות (המשך)
2. חוק הרשויות המקומיות (סמלים) 1958.

היו"ר י. ריפתין:

אני פותח את השיבה.

1. חוק שירותי הכבאות (המשך)

(א) בעיית ההתנדבות

היו"ר י. ריפתין:

בסיום הדיון בחוק זה עלינו לדון עוד בשני ענינים: (א) בעיית ההתנדבות; (ב) התיאום עם החוק למניעת שריפות בשדות. לגבי ענין המתנדבים סיכמו היועצים המשפטיים נוסח של תוספות לסעיפים השונים, בישיבה: הקודמת קיבלנו את הצעת הנוסח בסעיף 1, בנוגע להגדרת "כבאי מתנדב".

בסעיף 3 מציעים היועצים המשפטיים, על סמך הדיונים שהתנהלו בוועדה ודעת החברים: "סעיף 3 יהיה סעיף קטן 3(א), ואחריו יבוא: - (ב) יחידת כבאים יכול שתהיה מורכבת מכבאים, מכבאים מתנדבים ומשניהם כאחד, הכל כפי שייקבע בתקנות."

הוחלט: לקבל את הצעה בסעיף 3, ולהוסיף סעיף-קטן 3(ב) כמוצע.

ועדת הפנים - 29.7.58

היו"ר י. ריפתין:

התיקון השלישי אומר: "אחר הסעיף 20 יתווסף סעיף זה: 20א. הסעיפים 15, 16 ו-20 יחולו על כבאי מתנדב".

מר רוזנטל:

אלה הם הסעיפים בדבר זכויותיהם וחובותיהם של הכבאים.

הד"ר: לקבל את התוספת הפחילה את הסעיפים 15, 16 ו-20 לחוק גם על כבאים מתנדבים.

היו"ר י. ריפתין:

התיקון הרביעי: אחרי סעיף 20א. יווסף סעיף זה: "20ב. כבאי מתנדב שנחבל בשעת שירותו עקב סילוני תפקידו יהיה זכאי לאותם פיצויים מחמת חבלה שזכאי להם כבאי".

י. רוקח:

האם אין חוק של ביטוח מפני תאונות עבודה בעיריות?

מר סלינו:

לא.

מר רוזנטל:

בכל מקרה כבאי מתנדב איננו עובד העיריה, ועבורו דרוש סעיף כזה בחוק.

ע. דגני:

לפי החוק הזה אפשר לגייס עובדים-ושבים לעזור בכיבוי שריפה. מה קורה אם אחד מאלה נחבל?

מר רוזנטל:

לפי חוק זה אין אפשרות לגייס. לגייס עובדים-ושבים אפשר רק לפי החוק למניעת שריפות בשדות.

ע. דגני:

לדעתי צריך להוסיף הוראה שתתיר גיוסם. לדוגמה: בכפר-וייתקין היתה שריפה, וקראו לכל הציבור לעזור. היה אדם אחד מן החוץ שתוך כדי עזרתו בכיבוי נחבל, והיה משפט, ולא ידעו מי צריך לשלם. חייבת אפוא להיות הוראה בחוק שתסדיר גם מקרים כאלה.

מר רוזנטל:

זה חורג מהחוק הזה.

ד. בר-רב-האי:

אם אני עובר בדחוק ורואה שריפה דנוכנס לעזור ותוך כדי כך נחבל - זה ביזמתו אני ועל אחריותי אני.

היו"ר י. ריפתין:

שאלתו של ח"כ דגני צודקת. יש חוקים בעולם המחייבים אנשים לכבות שריפה, לא רק מתנדבים קבועים מאורגנים אלא גם עובדי-אורח. אצלנו בחוק אין הוראה בדבר מתנדבים אד-הוק כאלה, אבל היא ישנה בחוק למניעת שריפות בשדות. אך השאלה כשלעצמה קיימת. אומר ח"כ בר-רב-האי: אם אתה רואה שריפה - הסתלק מהמקום. אך אנו יורעים שכאשר קהל עומד מן הצד בעת שריפה ואינו עוזר, עלול להיגרם עסוין. כי עד שמגיעים בכלל מכבי-האש יכול הצריף או הבית להישרף כליל.

הייתי מציע אפוא שהיועצים המשפטיים ינסחו הוראה שאולי תסתמו פתח בתקנות.

י. רוקח:

בתחילת הדיון בחוק זה עוררתי את שאלת המתנדבים, הכוונתי היתה להתנדבות-חובה, כזו הקיימת, למשל, בשווייץ שם יש חובה לשרת בשירות כיבוי אש. כוונתי היתה לקשר ענין זה עם הג'א. הייתי מבקש אפוא לקבל תשובה של היועצים המשפטיים לענין זה של חיוב אנשים לעזור בכיבוי.

ועדת הפנים - 29.7.58

מר סלינון:

כשהועלה ענין ההתנדבות בחוק זה היתה רק נקודת-ראות אחת: כיצד לעודד את ההתנדבות הקיימת כיום מרצון טוב, ולא לחסלה? לגבי התנדבות חובה - זו קיימת רק במסגרת הג'א סצד חיילי מילואים המוצבים ליחידות הכבאות בזמן שירותם בצבא, ואלה מקבלים בכל שנה את אימונם. הג'א הוא שירות מילואים המופעל בזמן חירום בלבד.

קיימים שני סוגי מילואים גם מתוך הגא: האחד - אנשים שהם כבאים מקצועיים וגם מתנדבים מרצונם הטוב; והשני - אלה המשתייכים ליחידות הג'א מבלי להיות פעילים בתור כבאים בזמן שלום. אלה מועברים אחר גיל 49-45 מהג'א, ולאחר שעברו גיל זה הם יכולים עוד להתנדב מרצונם הטוב בלבד.

אם אנו רוצים עכשיו לקיים בחוק התנדבות, אינני חושב שהדבר רצוי. כי אם לחייב התנדבות - הרי זה מחטיא את המטרה של עידוד ההתנדבות-מרצון.

לשאלה אם כל עובר-אורח צריך לעזור מתוך חובה או מתוך התנדבות בכיבוי שריפה, אני יודע שהכבאים מתנדבים לשליטה זו, כי הדבר מפריע להם בעבודתם. הם מאורגנים בצורה כזו שדברים כאלה רק מפריעים, אבל הייתי הולך צעד אחד קדימה: אם לחייב לכבאות - מדוע לא לחייב אנשים להודיע על שריפה? זה דבר יותר הגיוני, וגם נגד חובה זו יש נימוקים, כיוון שמבחינה משפטית אינך יכול להוכיח מדוע פלוני לא הודיע על שריפה. עכ"פ, הכבאים אינם נוטים לחייב עוברים-ושבים להתנדב לכבות שריפה.

ע. דגני:

אבל מה עושים עד שהכבאים מגיעים? אם אני הולך ברחוב ורואה שריפה, האם אחכה עד שהכבאים יבואו? האם זהו חייבן לאזרחות טובה? אפשר לטעון: כשמגיעים הכבאים - הם השליטים ורשאים לסלק כל אדם מהשטח, אבל כל עוד הם אינם, נעשים נסיונות ע"י אזרחים, וייתכן גם שהכבאים כשמגיעים מגייסים אותו מתנדב להמשיך ולעזור להם. וצריך לדעת מה זכויותיו של אדם כזה בחבל תוך כדי כיבוי השריפה.

היג'ר י. ריפתין:

התביעה צודקת, ואולי כדאי באמת לקבלה ולומר: עד שיבואו הכבאים - יחול סעיף הפיצויים על האנשים המגייסים עזרה ראשונה מתוך התנדבות.

מר סלינון:

אם זוהי דעת הוועדה, אפשר אולי לחייב ביטוח ולהוציא פוליסה על התנדבות לכיבוי-שריפה.

מר סילברסטון:

אין זה צודק לחשוב שהחוק בצורתו הנוכחית מעודד שלא לפעול ולהגיש עזרה עד בוא הכבאים. יש דברים שהמצפון מחייבים גם אם החוק אינו מחייב לעשותם. השאלה היא אחרת: האם נכון יהיה לחייב התנדבות כזאת בחוק? ולדעתי אין החוק צריך להטיל חובה של התנדבות לכיבוי.

אני מבין חובה שתוטל על כל אזרח להודיע על דליקה שהוא רואה. הוראה כזאת קיימת כבר לגבי דליקות בשדות, ואולי אפשר להעביר זאת גם לחוק זה. אבל לגבי העיר חובה מינימלית זו היא גם החובה המכסימלית שאפשר לדרוש. כיוון שבמקומות חקלאיים - מושב, קיבוץ וכו' - יש קולקטיב מאורגן שאפשר לחייבו, מה שאין כן בעיר. האזרח עושה בדרך-כלל מה שמצפוננו דורש ממנו, אבל לא תמיד יכול החוק להתערב ולחייב. לעולם לא נוכל להוכיח בביהמ"ש מדוע לא מילא אדם חובה לעזור בכיבוי שריפה, כי הוא יכול לטעון למשל: אינני תושב הסביבה, לא היו בידי כלים וכו'.

היג'ר י. ריפתין:

הצעתו של ח"כ דגני לא היתה לחייב לעזור בכיבוי. למשל: בדירה שכנה פורצת שריפה זיש בפנים ילד. שכן דן לדירה הנוערת כדי להציל, ותוך כדי כך נחבל. אין כאן תביעה לחייב אותו לפרוץ לאותה דירה בוערת, אלא להכניס אותו למסגרת הכבאים הזכאים לפיצויים במקרה שפרץ ונחבל. דבר זה פירושו לא חובת התנדבות אלא עידוד להתנדבות.

מ. טילברסטון: בענין זה נתעוררו שלוש נקודות: ראשית - אם צריך או לא צריך לחייב כל אחד לעזור בכיבוי שריפה, כלומר: להפעיל את מצפוננו לא רק בהתאם לחובתו המוסרית אלא עפ"י חוק; שנית - שאלת הפיצויים לכבאים מתנדבים אד-הוק, עוברים ושבים, לא הגדודים המתנדבים המאורגנים והקבועים;

ושלישית - הצעתו המרחיקה-לכת של ח"כ רוקח לחייב הקמת שירות מתנדבים על-יד שירות הכבאות.

לשאלה הראשונה והשניה: ברור שאם מקבלים את העקרון שצריך לחייב כל אדם הנמקל בשריפה לעזור בכיבוייה - צריך להבטיח לו פיצויים במקרה שנחבל. לגבי אפשרות שלא תהיה חובה לעזור - המצב מסובך יותר, כיוון שקשה יהיה להשאיר את הפתרון בידי חוק הנזיקין האזרחיים. דעתי האישית היא (ולא התייעצנו על כך בממשלה) שאולי כדאי למצוא נוסחה שתכסה מקרים שאדם התנדב ע"ס להציל רכוש או נפשות במסגרת חוק זה.

אין לקבל הצעה של שירות ליד שירות הכבאות, של אנשים בגיל מסויים, שיהיו חייבים לשרות בו מתוך התנדבות, כפי שהציע ח"כ רוקח. בדרך-כלל מרגישים האנשים אצלנו שמגיל צעיר ועד לגיל 49 הם בטמאים כל הזמן במסגרת של חובה כלשהי, צבא, מילואים, הג"א וכו', וקרוב לנדאי שהאזרח יתלונן אם נבוא עתה להוסיף עוד חובה נוספת בימי שלום. גם מבחינה של יעילות אם יקומו עכשיו שירותים מאורגנים לפי החוק הזה, מיותר יהיה לקיים נוסף לכך גוף של מתנדבים ללא הדרכה.

ד. בר-רב-האי: לבעיה שעוררו פה חברים בדבר מתנדבים עוברי-אורח נראה לי שאין פתרון משפטי. החוק הזה דן על ארגון שירותי מכבי-אש, ואפילו אנו מצדפים פה מתנדבים - המדובר הוא במתנדבים מאורגנים. השאלה אשר מעלים כאן חברים היא שאלה של חובת אזרח בכלל ומידת האחריות שחלה עליו בכל פעולה שהוא עושה בתום-לב אבל כשאין עליו חובה סטטוטורית לעשותה. אם אני עובר ברחוב ורואה שני אנשים מתקוטטים בסכינים ואני מתערב ותוך כדי כך מקבל דקירה - איש לא הטיל עלי את החובה לנסות להפריד ביניהם, ואיש אינו חייב לפיצויים משפועתי, מה שאין כן לגבי שוטר שעשה אותה פעולה שהיא בגדר תפקידו.

משום כך אני חוזר ואומר שכל הבעיה אינה שייכת לחוק הזה. כי אם אתה מטיל חובה לעזור - צריכה להיות מערכת ענשים במקרה שאין ממלאים חובה זו. ופי שמתנדב ללא חובה - אין החוק אחראי עבורו.

הי"ר י. ריפתין: אני מבין שאין בוועדה דוב להצעתו של ח"כ רוקח להטיל חובה של התנדבות בכיבוי דליקה. אשר לבעיה השניה, שאלת הפיצויים למי שנחבל כשהתנדב, הצעתי היא: אם נעשתה פעולה של אזרח לפני שהגיעו הכבאים, ושירות הכבאים אישר בדיעבד (כאן אני מוכן להחמיר ולהכניס את הסייג הזה) את הפעולה שעשה כפעולה הכרחית מבחינת השירות; או אם האזרח נתבקש גם לאחר שהגיעו הכבאים להשאר ולעזור בכיבוי השריפה - במקרים כאלה יחול עליו סעיף 20(ב). בסעיף כזה יהיה משום עידוד החיבון לאזרות ולא ימריץ אזרחים לעמוד מן הצד ולא לעזור.

ע. דגני: אינני מסכים לסייג שהכניס הי"ר לפיו יהיה נחבל זכאי לפיצויים רק אם יתברר שהפעולה היתה מוצדקת. אם האש תגבר למרות מאמציו של האיש עד שבאו הכבאים - הם יאמרו: ממילא לא עזר הדבר, והאיש לא יהיה זכאי לפיצויים.

בענין זה אני חושב שח"כ בר-רב-האי טועה. הבעיה קשורה בהחלט בחוק הזה. כשם שיש כאן שני סוגים של כבאים: מקצועיים ומתנדבים מאורגנים, עלול להיות עוד סוג שלישי, של כבאים מתנדבים שאינם מאורגנים, מתוך הנחה שהחוק הזה לא בא לקבוע ארגון מושלם אלא למנוע שריפות ונזקן. ואם ע"י מתנדבים כאלה אנו יכולים להפחית מספר השריפות ובגודל הנזקים - הרי זה שייך בהחלט לחוק.

ע. דגני:

אם אדם נחלק לעזרה בתום-לב, הרימי שאחראי לגבי הכבאים האחרים יהיה אחראי גם עבורו, מה גם שהמדובר איננו במספר רב של מקרים מסוג זה ולא בסכומים גדולים ומצד שני הערך החינוכי רב מאד.

י. רוקח:

אני מצטרף להצעה העקרונית של היו"ר, בניסוחה או בניסוח של ח"כ דגני. לא ייתכן שמי שנכנס לבית השכן הנוער כדי להציל את הילד ונחבל תוך כדי כך - מפסיד גם כושר בריאות, גם את עבודתו ולא יקבל שום פיצוי.

עכ"פ, אם לא יתקבל העקרון של התנדבות טוטאלית כפי שהצעתי - אני עומד על כך שאנשי הג"א המתנדבים ישוחררו מהג"א.

מר רוזנטל:

אתם נוגעים כאן בסוגיה שהיא כללית ואינה נוגעת דוקא לכיבוי-אש. אם אני רואה ברחוב אדם מתעלף ואני רץ להזעיק רופא ותוך כדי כך אני נופל ושובר רגל - אינני מקבל עזרה מאיש. ובמה ייגרע חלקי לעומת מי שמתנדב לכיבוי אש ונחבל? מספר מגישי העזרה במקרה של שריפה הוא כ-5% מכלל המקרים של עזרה לצפגעים, ולא ייתכן לחוקק לגבי 5% בשעה ש-95% האחרים אינם מכוסים. עניין כללי זה שייך לחוק הנזיקין. לא ייתכן שלכל פעולה של רצון טוב יהיה שכר בצידה. נוסף על כך, אינכם יודעים מהי ההערכה התקציבית של סיכונים כאלה, ואני מציע אפוא שלא להחליט בעניין זה.

ד. בר-רב-האי: השאלה היא מי יתן את הפיצויים?

ע. דגני:

ני שנותן לכל הסוגים האחרים.

היו"ר י. ריפתין:

אני מעמיד להצבעה קודם-כל את השאלה העקרונית אם לשלם פיצויים למי שנחבל והוא מתנדב לא מאורגן אלא מתנדב אד-הוק, עובר אורח. במקרה שיוחלט חינוכית - יהיה עלינו להחליט בין הגירסאות שלי - הכוללת סייג כלשהו - ובין הגירסה של ח"כ עמוס דגני.

הרחלט: 1. לקבל את העקרון של פיצויים למתנדבים עוברי-אורח שנחבלו תוך כדי מתן העזרה.

המתייגות: ד. בר-רב-האי

2. לקבל את הגירסה של היו"ר האומרת שהפיצויים יינתנו בתנאי שהכבאים - משבאו - יאשרו שהפעולה שנעשתה ע"י אותו מתנדב הינה הכרחית.

3. לקבל את התיקון מס' 4 בכללו (סעיף 20ב) בתוספת שאושרה.

היו"ר י. ריפתין:

התיקון מס' 5 לגבי המתנדבים אומרו: "בסעיף 21, במקום פסקה (2) תבוא פסקה זו: פיצויים של מפקדי יחידות כבאים והעסקתם של כבאים, לרבות כבאים מתנדבים, הכשרתם, תפקידיהם, תנאי שירותם, דירוגם וקיום משמעת במילוי תפקידיהם."

מר רוזנטל:

תיקון זה בסעיף התקנות כבר נתקבל למעשה כאשר הפרדנו בסעיף זה בין שני עניינים, ואמרנו: ראשית - מינוי של מפקדי יחידות כבאים והעסקתם של הכבאים, לרבות כבאים מתנדבים, הכשרתם, תפקידיהם... וקיום משמעת במילוי תפקידיהם; ושנית - קביעת שכרם וזכויותיהם של כבאים לקציבאות ולפיצויים. (שהוא התיקון 6 כאן).

בזמני לכך החליטה אף הוועדה - אם כך לא היתה על כך החלטה פרמלית אבל החברתים הסכימו על כך - ששני הפנים לא יתקין תקנות לפי סעיף 33(3) (קביעת שכרם וזכויותיהם של הכבאים) אלא לאחר התייעצות בארגוני העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של כבאים.

ועדת הפנים - 29.7.58

היו"ר י. ריפתין:

בכל החוקים המדברים על שכר וזכויות של עובדים נאמר שהממשלה, לפני שהיא קובעת החלטות, צריכה להתייעץ באיגוד הגדול ביותר של אותם עובדים ולא לקבוע זאת על דעת עצמה, ולכן הסכסכו להכניס פסקה דומה גם כאן.

י. כץ:

אינני מתנגד לכך עקרונית, אבל מוטב לכתוב "איגוד מקצועי" במקום "ארגון עובדים". כיוון שיש אנשים שהם חברים באיגוד מקצועי אך אינם חברים בהסתדרות.

י. רוקח:

הרי המדובר הוא בהעסקת כבאים ע"י העיריות ולא ע"י הממשלה, ולעיריה אין חובת התייעצות לגבי קביעת שכר. עכ"פ, בעיה זו נוגעת לא לכבאים בלבד אלא לכלל המנגנון של הרשויות המקומיות.

ושנית - מדובר על ארגון הכבאים. איזה ארגון כבאים יש לנו? ואם אין ארגון כזה - במי יתייעצו בקביעת השכר?

היו"ר י. ריפתין:

אני מציע באמת לכתוב: יתייעץ עם הארגון המייצג את מספר העובדים הגדול ביותר, ולא את מספר הכבאים הגדול ביותר.

מר סילברסטון:

אינני יודע מהי דעת השר להצעה כזאת. אבל לצורך הבהרת הענין הייתי רוצה לשאול: האם הוועדה מוכנה שהשר יתייעץ גם בנציגי המעבידים - במקרה זה הרשויות המקומיות - בנוגע לשכר? ברור שהשר יעשה זאת אם החוק אינו מפרט. אבל אם החוק מדבר על חובת התייעצות בנציגי העובדים בלבד, הרי זה אומר בפירוש שאינו צריך להתייעץ במעביד, והרי העיריות הן המשלמות את המשכורות. אינני מציע שום דבר, רציתי רק לשאול זאת.

היו"ר י. ריפתין:

השר יכול להתייעץ במי שהוא רוצה. אבל אחת התכונות של מדינה דימוקרטית היא שבעניני שכר של עובדים אין הממשלה מקבלת החלטות מבלי שתתייעץ קודם עם נציגי העובדים, וזאת אנו רוצים לקבוע גם כאן.

י. שופמן:

אני מאמץ את שאלתו של מר סילברסטון בהצעה, ומציע שהשר יתייעץ גם ברשויות המקומיות.

ד. בר-רב-האי:

עם איזו מהן? עם כמה מהן?

ע. דגני:

עם חבר השלטון המקומי.

מר רוזנטל:

יש כבר תקדימים של חובת התייעצות במעבידים, כמו בחוק הגנת השכר.

היו"ר י. ריפתין:

ענין הרשויות המקומיות מסובך למדי, כיוון שלא תמיד זהה רשות כבאות עם רשות מקומית. לפעמים היא זהה עם איגוד ערים. עכ"פ, המגע עם הרשויות המקומיות פתוח תמיד לפני שר הפנים.

אני מעמיד עתה להצבעה שלוש הצעות: א) אם לקבל עקרונית את חובת התייעצות בנציגי העובדים; ב) אם לקבל את הצעתו של ח"כ כץ לכתוב "איגוד מקצועי" במקום "ארגון עובדים"; ג) אם לקבל את הצעתו של ח"כ שופמן ולחייב את השר להתייעץ גם בנציגי הרשויות המקומיות.

הרוקח:

1. לקבל את ההצעה של חובת התייעצות בנציגי העובדים בנוגע לקביעת שכרם וזכויותיהם;

הסתריבות: י. רוקח

2. לא לקבל את הצעת ח"כ כץ, ולנסח את הפסקה:
 "לא יתקין שר הפנים תקנות לפי סעיף 33(3)
 אלא לאחר התייעצות עם ארגון העובדים המייצג
 את המספר הגדול ביותר של עובדים".

3. לא לקבל את הצעתו של ח"כ שופמן בדבר חובת
 התייעצות ברשויות המקומיות בנוגע לשכרם
 וזכויותיהם של העובדים.

הסתייגות: י. שופמן

(ב) התיאום עם החוק למניעת שריפות בשדות

היו"ר י. ריפתין: למעשה סיימנו את הדיון בכל סעיפי החוק.
 נשארה על הפרק עוד בעיית ביטוח ההחלטות
 שנתקבלו. אני מבקש אפוא את החברים שימסרו את הסתייגויותיהם המנוסחות
 היום או מחר. אבל נשארה עוד שאלה אחת שעלינו עוד להכריע בה: הקשר
 שבין החוק הזה והחוק למניעת שריפות בשדות.

מר רוזנטל: בענין זה הביעה הוועדה את רצונה לאחד את
 שני החוקים - את חוק שירותי הכבאות ואת החוק
 למניעת שריפות בשדות - לחוק אחד. למרות שהיו לנו ספקות רציניים,
 ערכנו חיבור משפטי של שני החוקים הללו. אבל הספקות נשארו. דיברתי
 אתמול עם היו"ר ועדת הכנסת, והוא בדעה שאין רשות לוועדה לבטל חוק קיים
 ולאחד אותו עם חוק אחר. אם עומדים אתם אפוא על איחוד החוקים ע"י ביטול
 החוק למניעת שריפות בשדות - אני מבקש להעביר זאת להחלטת ועדת הכנסת.
 כי אין כאן שאלה של חיבור מיכאני בלבד, אלא הדבר גורש תיקון בחוק הזה,
 והענין מעולם לא עבר קריאה ראשונה. יש לי בטחון כמעט מוחלט שלאחד כל
 הבידורים יוחלט שחיבור כזה אסור.

היו"ר י. ריפתין: המגע בין ועדות הכנסת הוא ענייני, ואין זה מתקידו
 של נציג משרד הפנים לבוא במגע עם היו"ר ועדת
 הכנסת. זאת עכ"פ דעתי.

לשאלה עצמה: בענין זה היו לנו שלוש בקשות:
 (1) שהיועצים המשפטיים יכינו הצעה למקרה שיוחלט על איחוד - ואני מודה
 ליועץ המשפטי שהעבודה באמת נעשתה; (2) שנציגי הממשלה יבררו את הבעיה
 לגופה; (3) היתה הצעתו של ח"כ רוקח שאני אבוא בדברים עם שרי הפנים
 והחקלאות לשם בירור השאלה.

דיברתי עם השרים הנוגעים בדבר, ונראה לי שאפשר
 לבוא אתם לידי הסכם בענין זה. אבל נראה לי גם שאם אנו רוצים לסיים את
 החוק הזה במהרה - והדבר הרי נוגע לעניינים חיוניים - מוטב לדחות את
 הטיפול בבעיית האיחוד המוחלט של שני החוקים להזדמנות אחרת, ובינתיים
 ניתן לחוק לפעול כפי שנוסח עד כה. כי הבידורים בענין זה הם ארוכים
 ומסובכים. שר הפנים מסכים לאיחוד, בתנאי שהדבר לא יתפרש כפלישה לחום
 של משרד החקלאות. גם שר החקלאות מבט ראשון אינו מתנגד, אבל כפי שהסביר
 לי אח"כ סגן שר החקלאות יש קשיים מעשיים בענין, הנובעים מתפקידי המחלקה
 המיוחדת במשרד החקלאות. עכ"פ, הגעתי למסקנה שלא כדאי בשלב זה לשפל בבעיה
 זו, ומוטב לקבל בינתיים את הסעיף בענין התיאום כפי שהוצע.

שמענו את דבריו של מר רוזנטל שמבחינת ביטוח
 חוקי יש לו הצעה מוכנה, ואני רוצה לשאול: האם היתה התייעצות בין-משרדית
 נוספת לפני הביטוח המשפטי?

מר מלינו: היתה לי שיחה עם האנשים העומדים בראש המדור הנוגע
 בדבר במשרד החקלאות. הם חושבים שאין לאחד את שני
 החוקים כיוון שהם רואים אופי אחר לענין הטיפול בבעיית הכיבוי בשדות, שונה
 מאשר ברשויות המקומיות, אם כי לא שוכנעתי מדבריהם, כי בחוק ההוא לא מדובר
 כלל על תקציב וגם ההיטלים והחובות מוטלים ממילא על הרשויות המקומיות (כי
 המפקח רשאי לחייב רשות מקומית להחזיק ציוד מסויים אצלה). בכל אופן, פירוש

ג. ליון:

זה של אנשי משרד החקלאות יגרום, לדעתו, לאנדרלמוסיה בקשר ליעילות
בכיבוי השריפות ומניעתן, כי אם יש שני גופים שכל אחד מהם רשאי
לגייס גם כוח אדם וגם ציוד, ואף רשאי לחייב את הרשות המקומית לרכוש
ציוד וכו' - ברור שהדבר מפחית מהיעילות ועלול לגרום אף לאסונות.

מ. גרינשפן:

נראה לי שהוועדה, כאשר הביעה את דעתה שיש
לאחד את שני החוקים, היתה כמעט מאוחדת בדעתה.
נראה לי גם שבאיחוד זה יש תועלת רבה בעיקר לשטח הכפרי והחקלאי. אבל
נכון שבחוק למניעת שריפות בשדות יש דברים ספציפיים ואין הוא עוסק רק
בשאלות של כיבוי. למשל: אפשר לחייב לפינו חרישים למניעת שריפות בזמן
הקציר וכו'. לאחר שקיימת אפוא במשרד החקלאות המחלקה המתאימה, עם חבר
עובדים בעלי זכויות שקשה לפטרם, אני חושב שכדאי בכל זאת לסיים קודם-כל
את החוק שלפנינו. למרות ההצעה המנוסחת שהודיע עליה היועץ המשפטי -
במקרה הטוב ביותר יקח הדבר חודש רב. ומשום כך אני מציע לקבל את החוק
כפי שהוא מוכן, וביחד עם זה - שהוועדה תציע הצעה לאיחוד החוקים.

י. ישעיהו:

אני מתנגד לזה. אין שום בעיה תחיקתית בוועדת
בחוק הזה שעלינו להחיש את קבלתו. בלאו הכי
הוא לא יובא לקריאה שניה לפני הפגרה, ואין לנו צורך להיחפז.

בתקלנו בבעיה שקיומם הכפול של שני החוקים
אינו טוב. למה לנו להיחפז אפוא בקבלת החוק הזה תוך הרגשה שצדנו חוק
שיש בו משום כפילות לשצריך יהיה כעבור זמן קצר להטליא בו טלאים? אני
מציע אפוא שבימי פגרת הכנסת תבקש הוועדה מאת הממשלה שתמנה אנשים משני
המשרדים הנוגעים בדבר כדי שיבדקו את הענין יסודית, מתוך מגמה של איחוד
שני החוקים. אם לאחר מכן יתברר שהדבר הוא בהחלט בלתי-אפשרי מבחינה
מהותית - נחליט בדאשית המושב הבא מה לעשות.

ד. בר-רב-האי:

ח"כ ישעיהו מדבר בוודאות על כך שאפשר יהיה להגיע
לחוק משותף. לי נראה שאי אפשר לבוא ולבטל חוק
קיים מבלי שהיה דיון על כך בכנסת. אם אנו חושבים שהחוק הזה הוא דחוף -
אין שום מניעה לאשר אותו בשבוע הבא בכנסת, כמות שהוא. אם אתם רוצים
דוקא לתאם בהזדמנות זאת את שני החוקים ולבטל חוק קיים - אני עומד על
כך שזהו נושא חדש, והדבר צריך לעבור דרך ועדת הכנסת ויקח זמן רב.

י. רוקח:

לדבריו של מר גרינשפן בנוגע לעובדים היושבים
במשרד החקלאות ושאי-אפשר להפטר מהם - זוהי
המחלה הממארת שלנו, ולא ייתכן להתחשב בנימוק כזה. אין אנו מקבלים חוק
שירותי כבאות לת"א וח"פה, אלא לארץ כולה, כולל מועצות אזוריות שפירושו
שדות. כל דיבורינו על שנכתב עזרה הדדית וכו' לא יהיה להם ערך אם לא
נאחד את שני החוקים. אין כל תועלת להביא את חוק שירותי הכבאות לכנסת
בצורתו הנוכחית. לא ייתכן ששני גופים יכבו שריפות באותה מועצה אזורית.
כל אחד לפי חוק אחד. כמובן שיש קושי באדמיניסטרציה, אבל חובת הוועדה
להתגבר על קשיים כאלה, וזה אינו יכול לשמש נימוק. עד ה-1.4.59 יש לנו
די זמן לבחון את השאלה ולבטל את החוק למניעת שריפות בשדות. אשר למה
שכתוב באותו חוק על חריש בשדות וכו' - האם בחוק הזה נאסר על חריש
לצורך מניעת שריפות אפילו בשטחי הערים?

אני מציע אפוא לעמוד על איחודם של שני החוקים,
ואם יש צורך - לדחות את קבלת החוק הזה.

מ. אברני:

מתוך ניסיוני אני מבדיל בענין זה בין שני סוגים:
בין המונט האדמיניסטרטיבי-חוקי, ובין המונט של
חקיקה, שהוועדה רוצה לסיים חוק תוך זמן קבוע. למונט השני הזה אינני
נכנס. אשר לענין האדמיניסטרטיבי-חוקי - עד כה ידוע שבכל מקום שפרצה שריפה
באזור חקלאי, הזעיקו את מכבי-האש הרגילים שעל רכישת ציוד עבורם הוצאו
סכומים עצומים. מבחינה מסלכתית-אדמיניסטרטיבית אין הבדל ספציפי בין שני
השירותים; אלה ואלה סכבים אש. לכן רצוי מאד שיהיה שירות אחיד בארץ שישתלט
מבחינת כוח אדם, כסף וציוד, על הענינים כולם, ושיתהלוקת עבודה תיאום
בין אזוריים חקלאיים ועירוניים. הציוד החקלאי באזור העמק יוכל להשתלב כך ע

ועד הפנים - 29.7.58

מר אברזי:

הציוד העירוני של עפולה, וכו'.

אשר להמסכת קיומם של גופים פונקציונליים אשר מתמידים בקיומם - הכנסת והוועדה צריכות לעשות משהו ממלכת לפתרון הבעיה. שר הפנים היה רוצה מאד שהשירות הזה יהיה אחיד. אבל אין הוא רוצה לדרוך על יבלות של מישהו, אם כי בוודאי אפשר יהיה לעשות משהו אם שר החקלאות יסכים.

היו"ר י. ריפתין:

אני מצטער על שנציגי משרד החקלאות לא הוזמנו מסוג-מה לישיבת היום. בתור יו"ר הוועדה אינני מוכן לתת אישור לטענה כאילו התנגדות כלשהי מצד משרד החקלאות נובעת משיקולים אדמיניסטרטיביים וכו'. גם אנשי משרד החקלאות קיבלו רושם שיש כאן נימוקים מעשיים.

עכ"פ, יש בענין זה שתי אפשרויות: או שנקבל את

החוק כפי שהוא - ואני חושב שגם בחוק האחד הזה כשלעצמו יש צעד רציני קדימה מבחינת ארגון שירותי הכבאות, או שנחכה לאיחוד שני החוקים. הצעתי היא שנביח בינתיים את החוק האחד על שולחן הכנסת, עם הודעה שבוועדה יש מגמה לבקש את הממשלה שתשקול מחדש את שאלת המיזוג של שני החוקים. אם כעבור זמן מה יצטרך שהדבר בשל - לא הפסדנו בינתיים זמן. כי בינתיים יתארגן השירות ויקבל מהלך מעשי, ויתגלו גם התקלות שבפילוג.

האפשרות השניה היא שנמשיך בדיון בהצעת החוק לאחר הפגרה. לכך אינני נוטה. הוועדה צריכה להיות מעוניינת בסיום מהיר של הדיונים.

י. ישעיהו:

לטענה הנוהלית של ח"כ בר-רב-האי שיש כאן נושא חדש אני רוצה לקבוע שסעיף 17 של הצעת החוק הזו אומרת בפירוש שצריך לתקן את החוק למניעת שריפות בשדות. היסוד הזה של תיאום שני החוקים כבר קיים אפוא, ויש לנו זכות מלאה לבדוק את גבולות התיאום הזה.

מבחינת ההספק של עבודת הוועדה, לא לפי המהירות במדד ערך העבודה. לכן אני מציע שתיבחר ועדת משנה בת שני חברים אשר ביחד עם היועץ המשפטי, תקרא את שני החוקים עד לישיבה הבאה ותראה אם התיאום הזה שקובע סעיף 17 מספיק או לא. אם לא - נמשיך בדיון, ופירוש הדבר שהענין יידחה עד לאחר הפגרה.

היו"ר י. ריפתין:

גם היועצים המשפטיים מודיעים שמבחינת הביטוח של החוק בהתאם למה שנתקבל לא יספיקו להכינו לקריאה שניה עוד לפני הפגרה.

מר גרינשפון:

עלי עוד למסור לוועדה אינפורמציה בענין הצד הכספי, חברות הביטוח. נפגשנו עם נציגי חברות הביטוח ועם אנשי האוצר. חברות הביטוח אינן רואות כל אפשרות להעלות את הסכום הנגבה מהן באחוז כלשהו בדרך כלשהי מבלי שזה יפול על שכמ המבוטח. ומר ארנון, מנהל משרד האוצר, התרשם מעמדתן של חברות הביטוח. הוא ביקש שהות לחשוב במשך כמה ימים, ואולי יגיע למסקנה בקשר להטלת אחוז מסויים על הארנונה. הוא לא פירש לאיזו ארנונה הכוונה. בכל אופן, עד איתמול לא יכולתי לקבל תשובה מה סיכם האוצר, וגם מבחינה זו אפוא צריך עוד לחכות.

היו"ר י. ריפתין:

ברור אפוא שלא נוכל להניח על שולחן הכנסת את החוק לפני הפגרה, כי נשארו לנו עוד שלושה עניינים חשובים שטרם סיימנו בהם: ראשית - ענין הארנונה, שהוא החשוב ביותר. אין לנו יכולים להציע הצעת חוק שהצד הכספי שלו אינו מוסד. שנית - בעיית החקלאות, ושלישית - הביטוח הסופי.

אני מציע אפוא לקבל את הצעת ח"כ ישעיהו: נבחר בוועדת-משנה שתבוא בדברים עם משרד הפנים ועם משרד החקלאות.

אני עומד על כך שזהו נושא חדש שצריך לעבור לוועדת הכנסת.

ד. בר-רב-האי:

הינר י. ריפתין:

אני מציע שח"כ רוקח, ישעיהו ודגני יהיו חברי ועדת המשנה, ושח"כ ישעיהו ירכז אותה. אם יבואו לכלל הצעה מוסכמת במשך הפגרה, ביחד עם המשרדים השונים, נחליט על כך מיד עם תחילת מושב החורף. הוועדה תעבור, ביחד עם היועצים המשפטיים, על הניסוחים המשפטיים, בייחוד בדבר הצד הכספי והתאמת שני החוקים.

2. חוק הרשויות המקומיות (סמלים) 1958

הינר י. ריפתין:

חוק זה נתקבל בקריאה ראשונית בכנסת כמעט ללא ויכוח, ואני מציע שנאשר אותו בוועדה כפי שהוא.

סעיף 1
=====

הינר י. ריפתין:

(קורא את הסעיף).

החלט: לאשר את סעיף 1.

סעיף 2
=====

הינר י. ריפתין:

(קורא את הסעיף).

י. רוקח:

סמלה של רשות מקומית הוא עקרון ויסוד הקובע את אופי המקום, ואני מציע שהחלטה בענין כזה תתקבל ע"י רוב קוולפיסיקציוני של רוב חברי המועצה ולא רוב הנוכחים.

י. ישעיהו:

אצני מסכים להצעה. אנו חייבים להתייחס לדימוקרטיה כמו לדימוקרטיה. יש רוב, ורוב רגיל. ואם אפשר לאשר תקציב של העיריה, בן סיליונים, ברוב רגיל - לא ייתכן לאשר סמל ברוב מיוחד.

ד. בר-רב-האי:

אני תומך בדברי ח"כ ישעיהו, כי אני מתנגד לכל רוב קוולפיסיקציוני.

החלט:

לקבל את הצעת ח"כ רוקח: סמלה של רשות מקומית צריך להיקבע ע"י רוב חברי המועצה.

זכות הסתייגות: ד. בר-רב-האי; י. ישעיהו.

סעיף 3(א)
=====

הינר י. ריפתין:

(קורא את הסעיף).

י. ישעיהו:

לא כתוב אם העיריה רשאית או אינה רשאית להטיל אגרה על השימוש בסמל. אם מישהו מקבל רשיון להדפיס, למשל, מחברות עם סמלי העיריה, האם אפשר לדרוש ממנו אגרה תמורת הרשיון?

מר רוזנטל:

אם לא כתוב במפורש בתקנות - אי-אפשר להטיל אגרה. אם רוצים אפשרות בתקנות להטיל אגרה, צריך להוסיף זאת במפורש, אחרת יהיה זה אולטרא-וירס. המלים "תנאי הרשיון" אינן כוללות תנאי כספי.

ועדת הפנים - 29.7.58

היו"ר י. ריפתין:
 אינני רואה סיבה מדוע להכניס כאן אגרה. בדרך-
 כלל לא תעשה רשות מקומית מסמל-העיר מסחר פוקפק.
 אבל אם ידפיסו חוברות לימוד לבתי-ספר עם סמל העיר - למה להכניס כאן
 ענין של אגרה? אני מציע אפוא להשאיר את סעיף 3(א) כניסוחו.

י. ישעיהו:
 אני מציע להוסיף פסקה שתתיר לעירייה לגבות אגרה
 ממחרת רשיון לשימוש במסל.

הרוחל: לא לקבל את הצעת ח"כ ישעיהו ולקבל
 את סעיף 3(א) כניסוחו.

סעיף 3(ב)

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

י. רוקח: מה פירוש הסעיף?

י. שופמן:
 פירושו שאם מישהו רשם סימן מסחרי וחלק מן
 הסימן הזה נלקח אח"כ ע"י העירייה כממלה היא -
 אין זה פוגע בזכויותיו של אותו אדם שהיו קיימות לו קודם.

הרוחל: לאשר סעיף 3(ב).

סעיף 4

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

הרוחל: לאשר סעיף 4.

סעיף 5

היו"ר י. ריפתין: (קורא את הסעיף).

ד. בר-רב-האי:
 אלף לירות זהו סכום בלתי מספיק בשביל ענין
 מסחרי, ואני מציע 10 אלפים לירות.

י. רוקח:
 מלבד ענין גובה הסכום, יש ענין של עבירה חוזרת.
 אדם יכול לשלם אלף לירות, ומחר ימשיך להשתמש
 במסל. צריך לשלם קנס בעד כל יום נוסף של העבירה.

אשר לגובה הסכום, אני מציע 5,000 ל"י.

י. שופמן: אני מציע אלפיים לירות.

מר סילברסטון:
 אני מבקש להפנות את תשומת לבכם לכך שעבירה דומה
 על חוק הדגל והסמל גוררת עונש של 5,000 לירות,
 ולא נאה להעלות את גובה הקנס עבור שימוש במסל לפי חוק זה לאותו גובה.

הרוחל: גובה הקנס יהיה 5,000 לירות;
 לאשר את הסעיף בתוקפת התיקון שנתקבל.

סעיף 6
=====

היו"ר י. ריפמן: (קודא את הסעיף).

הדחלמ: לאשר את סעיף 6.

היו"ר י. ריפמן: גימים הקרובים נביח את החוק על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ושלישית.

בסיום הישיבה בדצוני עוד להודיע כי בתקבל אצלנו כתב מאת מרכז השלטון המקומי, בו הם מבקשים דיון דחוף בוועדה בקשר עם תקציב הפיתוח של הרשויות המקומיות. בקשר עם כך, בעת פגישה שהיתה לחברי ועדות הפנים, הכספים והכלכלה בעיריית ירושלים, הציג שר הפנים דיון משותף של ועדות הפנים והכספים בענין תקציבי הרשויות המקומיות בכלל שיתקיים זמן מה לפני המועד האחרון לדיון בתקציבים.

שאלה שניה העומדת לפנינו: בשעתו העבירה הכנסת לוועדת הפנים הצעה לטה"י של ח"כ קרגמן בענין תאונות דרכים. התקיים דיון בוועדה, ויש גם הצעות לסיום, תוך ציון שבינתיים בתקבל חוק בדיון בכנסת וגם ראש הממשלה מינה ועדה מיוחדת לענין זה.

אני מציע אפוא שבשבוע הבא בקיים ישיבה אחת אליה נזמין את נציגי מרכז השלטון המקומי, ובישיבה שניה נדון בסיכום בענין תאונות הדרכים, כפי שהציע שר התחבורה.

י. רוקח: אם אנו מעונינים בתכלית כלשהי בענין השלטון המקומי, צריך יו"ר הוועדה לבוא בדברים עם יו"ר ועדת הכספים ולהציע ישיבה משותפת. אין כל טעם שוועדת הפנים תשפץ לצדה את טענות הרשויות המקומיות בעניני כספים.

י. שופמן: אינני רואה את הצורך הדחוף בקיום ישיבה מיוחדת לענין הסיכום בדבר תאונות הדרכים. אני מציע שהיו"ר יכין הצעת סיכום שאותה יביא לישיבה הרגילה של הוועדה, ואשר אותו.

לעומת זאת יש טעם בישיבה משותפת של ועדות הפנים והכספים שבוע הבא בענין תקציב הרשויות המקומיות.

י. ישעיהו: אין קשר בין דרישת השלטון המקומי בדבר תקציב הפיתוח ובין בקשתו של שר הפנים לקיים ישיבה משותפת לענין מדיניות הכספים של הרשויות המקומיות בכלל, ואני מציע שבשבוע הבא תתקיים ישיבה של הוועדה שאליה יוזמנו נציגי מרכז השלטון המקומי ביחד עם שר הפנים. בסיומה של אותה ישיבה יביא לנו היו"ר הצעת נוסח לסיום הדיון בענין תאונות הדרכים. את הפגישה עם ועדת הכספים אפשר לדחות לראשית מושב החורף.

מר אברזני: מכתבם של נציגי מרכז השלטון המקומי מדבר על המצב הכספי הבלתי-ברור השורר ברשויות המקומיות בקשר עם תקציב הפיתוח. תקציב הפיתוח של הרשויות המקומיות נקבע ע"י הכנסת בסכום כולל של 5 מיליארד לירות, והוא מתחלק ע"י שר הפנים. אין טעם לדיון צפוד בוועדה על נושא זה שאין לה סמכויות בו.

י. שופמן: כשיצטח היו"ר את הסקנות בענין תאונות הדרכים, אני מבקש שיביא בחשבון את הצורך בהחשפת מינויים של שופטי-תנועה. דבר זה מתעכב עד כה ע"י שר המשפטים, והוא הגורם לאי-הפעלתו של החוק שנתקבל.

- הרחלם:
1. בשבוע הבא תקיים הוועדה ישיבה אחת רגילה ביום ג'. לקראת הישיבה יבוא היו"ר בדברים עם שר הפנים ועם יו"ר ועדת הכספים. הישיבה תוקדש לבעיות תקציב הפיתוח של הרשויות המקומיות.
 2. בענין סיכום הדיון בדבר תאונות הדרכים ייפגש היו"ר עם שר התחבורה, ובעקבות פגישה זו יוחלט כיצד לנסח את הסיכום.

(הישיבה נועלה ב-11:00)